

Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen

- vad, hur och varför?

Emelie Dronsfeld

SVERIGES TOTALFÖRSVARSPKANERING

Foto: Pavel Koubek

A silhouette of a person in a military uniform, possibly a soldier, is shown against a bright sunset or sunrise. The person is wearing a beret and a jacket, and their profile is visible. The sun is low on the horizon, creating a strong lens flare and illuminating the scene from behind. The background shows a landscape with hills or mountains under a cloudy sky.

EN FÖRÄNDRAD HOTBILD

Foto: Antonia Sehlstedt/Försvarsmakten

TOTALFÖRSVAR

- Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att **förbereda Sverige för krig**.
- För att stärka landets försvarsförmåga kan beredskapen höjas. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.
- Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Totalförsvaret består av militär verksamhet (**militärt försvar**) och civil verksamhet (**civilt försvar**).

CIVILT FÖRSVAR

Civilt försvar är den verksamhet som statliga **myndigheter, kommuner och regioner, näringsliv, frivilligorganisationer, arbetsmarknadens parter, trossamfund, enskilda individer samt förenings- och kulturliv med flera** vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och då ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för det civila försvaret.

Målet för det civila försvaret är att ha förmåga att:

- säkerställa de **viktigaste samhällsfunktionerna**,
- inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, **bidra till det militära försvarets förmåga**,
- **skydda civilbefolkningen**,
- upprätthålla försvarsviljan och samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar.

SNART MCF

MSB:s ansvar

MSB har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret.

Innebär bland annat att:

- **utveckla, stödja och driva** arbetet med civilt försvar,
- **stödja och driva på** berörda aktörer i planeringen för civilt försvar,
- arbeta med och **verka för samordning** mellan berörda samhällsaktörer för att förebygga och hantera olyckor, kriser och konsekvenser av krig och krigsfara,
- **följa upp och utvärdera** samhällets arbete med krisberedskap och civilt försvar,

BEREDSKAPSSEKTORER



EKONOMISK SÄKERHET

Försäkringskassan

Arbetsförmedlingen
Pensionsmyndigheten
Riksgälden
Skatteverket
Statens servicecenter



ELEKTRONISK KOMMUNIKATION OCH POST

Post- och telestyrelsen

MSB
Svenska kraftnät
Trafikverket



ENERGIFÖRSÖRJNING

Energimyndigheten

Energimarknads-
inspektionen
Strålsäkerhetsmyndigheten
Svenska kraftnät



FINANSIELLA TJÄNSTER

Finansinspektionen

Riksgälden
Riksbanken*



FÖRSÖRJNING OCH GRUNDDATA

Skatteverket

Bolagsverket
Lantmäteriet
Myndigheten för
digital förvaltning



HÄLSA, VÅRD OCH OMSORG

Socialstyrelsen

E-hälsomyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Läkemedelsverket



LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING OCH DRICKSVATTEN

Livsmedelsverket

Jordbruksverket
Länsstyrelserna
Naturvårdsverket
Statens veterinär-
medicinska anstalt



ORDNING OCH SÄKERHET

Polismyndigheten

Kriminalvården
Kustbevakningen
Säkerhetspolisen
Tullverket
Åklagarmyndigheten
Domstolsverket



RÄDDNINGSTJÄNST OCH SKYDD AV CIVILBEFOLKNINGEN

MSB

Kustbevakningen
Länsstyrelserna
Polismyndigheten
Sjöfartsverket
SMHI
Strålsäkerhetsmyndigheten



TRANSPORTER

Trafikverket

Luftfartsverket
Sjöfartsverket
Transportstyrelsen

Sektorsansvarig myndighet har i uppgift att leda arbetet med att samordna åtgärder, driva på och stödja arbetet inom sektorn, verka för samverkan och samordning med andra aktörer.

* Riksbanken ingår inte formellt i sektorn men deltar i arbetet då de är en myndighet under Riksdagen.

NÅGRA VERKTYG FÖR ATT NÅ MÅLET

- Samhällsviktig verksamhet
- Försörjningsberedskap
- Risk- och sårbarhetsanalyser
- Kontinuitetshantering



ARBETE PÅGÅR...

Förslag till...

- ...lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (SOU 2024:65)
- ...lag för att stärka motståndskraft i samhällsviktig verksamhet (EU-direktiv: CER och NIS2)
- ...lag om granskning av vissa utländska förvärv av fast egendom (SOU 2024:84)



TOTALFÖRSVARSBESLUTET 2025-2030

... Verksamhet av vikt för
+ ...

*Vad innebär det här
för totalförsvaret?*

stärkt ... och
minimera framtida kostnader...

PLAN- OCH BYGGLAGEN

- Totalförsvaret utgör **allmänt intresse** (2 kap. 2 § PBL)
- **Områden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt som möjligt skyddas** mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen (3 kap. 9 § första stycket MB)
- **Områden som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar ska skyddas...** (3 kap. 9 § andra stycket MB)
- Bebyggelse ska utformas och placeras med hänsyn till åtgärder för att **skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar** (2 kap. 6 § PBL)

VÄGLEDNING OCH METODSTÖD

Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen



Tillsammans  bygger vi ett
motståndskraftigt samhälle



Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen

En introduktion till MSB:s vägledning *Totalförsvarets
civila intressen i samhällsplaneringen*.



NÅGRA MEDSKICK

- Skapa arbetsmetoder, processer och rutiner för samverkan mellan samhällsplanerare och beredskapssamordnare
- Beakta målet för det civila försvaret i exempelvis översiktsplaner
- Tänk säkerhet och säkerhetspröva personal!



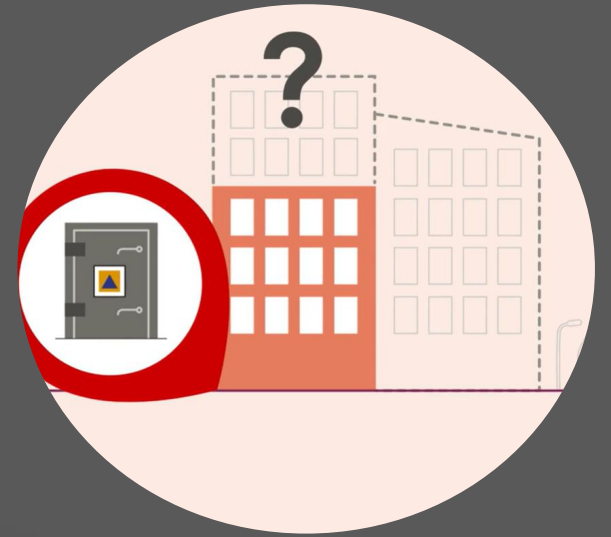
LOKALISERING

- I förhållande till:
 - tänkbara mål för en angripare?
 - befolkningstäta områden?
 - samhällsviktig verksamhet?



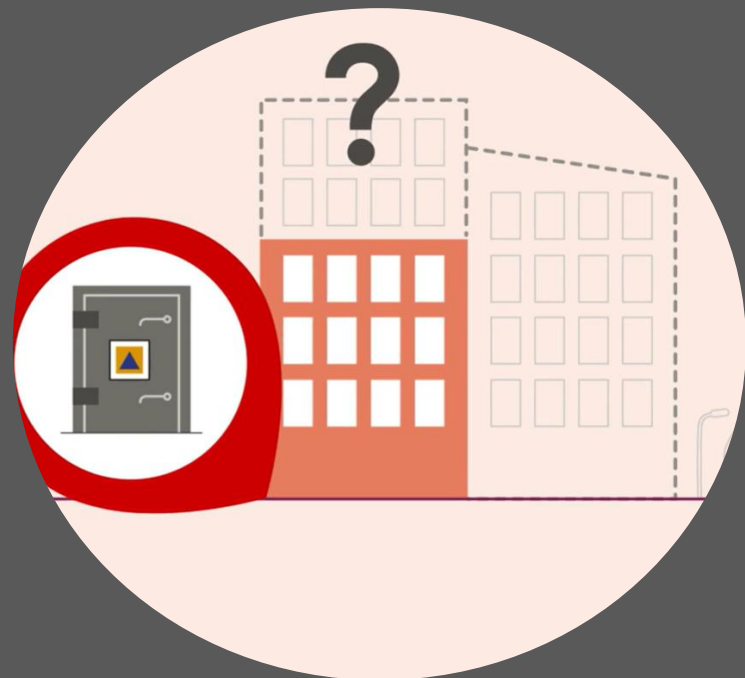
UTFORMNING

- Samlokalisering av infrastruktur?
- Påverkan på befolkningens möjlighet att skydda sig?
- Framkomlighet – alternativa vägval
- Fysiska hinder och arkitektur som skydd
- Placering av trygghetspunkter?
- Stadsodlingar!



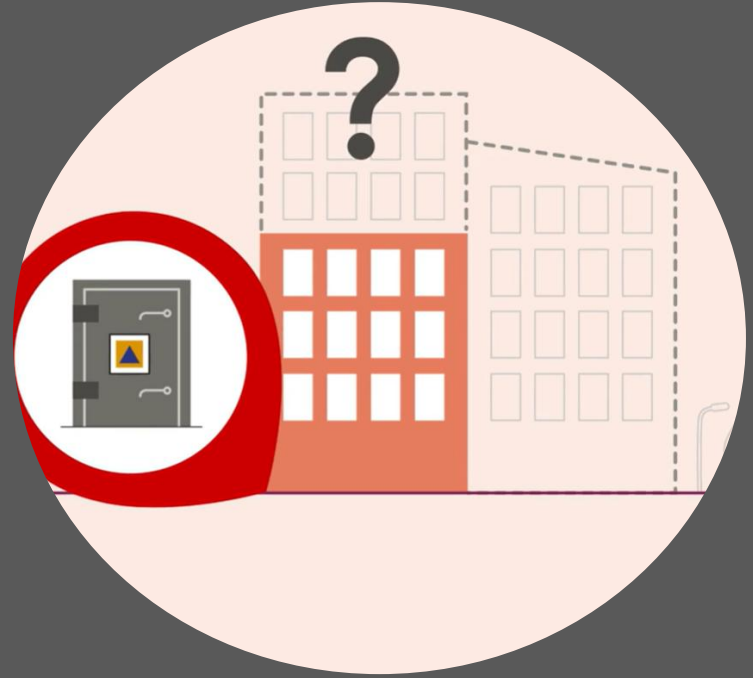
SKYDDET AV CIVILBEFOLKNINGEN

- Skyddsrum, utrymning/inkvartering, varning mm.
- Utredning föreslår ny lag för sammanhållet skydd av civilbefolkningen
- Regeringsuppdrag: Övergripande planering av skyddsåtgärder
- Nya föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning under höjd beredskap



SKYDDSRUM

- Inga pengar till nya skyddsrum....än.
- Underrättelseskyldighet enligt 3 kap. 3 § Lagen om skyddsrum – gäller inte just nu!
- Ny- och ombyggnad kan påverka befintliga skyddsrum i fråga om: raslaster, in- och utrymningsvägar.
- Osäker om påverkan? Anlita en kvalificerad skyddsrumssakkunnig för rådgivning i Dp-processen eller tidigare!
- Avveckla, riva eller tillfälligt begränsa? Tillstånd från MSB krävs: (görs i samband med rivnings- eller bygglov, (fastighetsägarens ansvar, men kommun informerar)
- MSB mycket restriktiv med att bevilja avveckling/rivning.
- Planbeskrivning ska innehålla information om tillstånd krävs för avveckling eller tillfällig begränsning av skyddsrum.



LÄS MER PÅ...

msb.se/riksintressen

msb.se/totalforsvaret-samhallsplanering

Frågor?

tis@msb.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Vad söker du?

Ämnesområden Råd till privatpersoner Aktuellt Utbildning & övning Regler Verktyg & tjänster Publikationer Om MSB

DU ÄR HÄR: [Hem](#) > [ÄMNESOMRÅDEN](#) > [SKYDD MOT OLYCKOR OCH FARLIGA ÄMNER](#) > [SAMHÄLLSPANERING](#) > **TOTALFÖRSVARETS CIVILA INTRESSEN I SAMHÄLLSPANERING**

Totalförsvarets civila intressen i samhällsplanering

Att beakta totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen handlar om att bygga ett robust samhälle och förbereda samhällsplaneringen för framtiden.

Skydd mot olyckor och farliga ämnen

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Sök inom MSB

Ämnesområden Råd till privatpersoner Aktuellt Utbildning & övning Regler Verktyg & tjänster Publikationer Om MSB

[Hem](#) > [Ämnesområden](#) > [Skydd mot olyckor och farliga ämnen](#) > [Samhällsplanering och fysisk planering](#) > **Riksintressen**

Riksintressen

Ett mark- eller vattenområde med särskilda nationella värden kan klassas som riksintresse enligt miljöbalken. Ett riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden och ska beaktas i samhällsplaneringen. MSB redovisar riksintresseanspråk för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Områden av riksintressen är ett sätt för staten att påverka och bevaka intressen av särskilt nationell betydelse inom samhällsplaneringen och den fysiska planeringen. MSB är en av tolv myndigheter som enligt hushållningsförordningen har mandat att identifiera riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken.

Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. MSB har mandat att identifiera områden för totalförsvarets anläggningar, den civila delen.

Försvarsmakten har motsvarande ansvar för totalförsvarets anläggningar, den militära delen.

Visa större bild

Skydd mot olyckor och farliga ämnen

Barns och ungas säkerhet	▼
Brandfarligt och explosivt	▼
Brandskydd	▼
CBRNE	▼
Farlig verksamhet	▼
Farligt gods	▼
Förebyggande av brott med farliga ämnen	▼
Kommunala handlingsprogram enligt LSO	
Kärnenergi-beredskap	▼
MSB:s tillsyn enligt LSO	▼